

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΤΡΙΤΗ 1-11-2022

ΕΒΕΑ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 7, ΑΘΗΝΑ

Αγαπητοί συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι

Είναι με ιδιαίτερη χαρά που αποδέχθηκα την πρόσκληση να μοιραστώ κάποιες σκέψεις μαζί σας κατά την εναρκτήρια συνεδρία της σημαντικής αυτής ημερίδας σχετικής με την διδασκαλία της οικονομικής επιστήμης και τον οικονομικό εγγραμματισμό γενικότερα.

Λυπάμαι ότι τα βασικά σημεία της παρέμβασής μου είναι τα ίδια με όσα είχα αναφέρει πριν χρόνια , στις 2/10//2019 στην αντίστοιχη ημερίδα της Ένωσής σας Υπάρχει μια ουσιαστική διαφορά: ότι

-μετά από μια παγκόσμια υγειονομική κρίση και πανδημία που έχει αφήσει ανοιχτές πληγές σ' ολόκληρο τον κόσμο,

-μετά από μια ενεργειακή και επισιτιστική κρίση που συμπιέζει το βιοτικό επίπεδο ευρύτετων κοινωνικών στρωμάτων,

-μετά από μια συνεχιζόμενη περιβαλλοντική κρίση και προιούσα κλιματική αλλαγή που αλλάζει τις προτεραιότητες στην άσκηση πολιτικής,

-μετά από μια γεωπολιτική κρίση όπου ο κόσμος ξαναμοιράζεται στη βάση οικονομικών συμφερόντων και συσχετισμών ισχύος,

η ευθύνη της γενιάς μας απέναντι στη νέα γενιά είναι τεράστια... Ευθύνη όχι μόνο γι' αυτά που κάναμε ή δεν κάναμε ή γι' αυτά που αφήσαμε να γίνουν αλλά κυρίως γιατί δεν προετοιμάζουμε τη νέα γενιά για να αντιμετωπίσει στοιχειωδώς αποτελεσματικά τα προβλήματα που διογκώνονται καθημερινά...

Λυπάμαι που το λέω αλλά τα παιδιά και τα εγγόνια μας , ακόμα και οι περισσότεροι ενήλικες που γεννήθηκαν μετά το 1990 δεν μπορούν να συνδέσουν αυτά που βιώνουν στην καθημερινότητά τους -την συρρίκνωση του πραγματικού τους εισοδήματος, την διογκούμενη ανισότητα, την αβεβαιότητα και ανασφάλεια στην εξασφάλιση αξιοπρεπούς εργασίας και βιοτικού επιπέδου ή στην άνιση πρόσβαση και παροχή κοινωνικών υπηρεσιών ποιότητας - με συγκεκριμένες οικονομικές αποφάσεις και επιλογές που ελήφθησαν κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990 και μετά.

Γιατί και με ποιο τρόπο, παραδείγματος χάρη, η κατάργηση του Glass- Steagall Act το 1999 που έδωσε το δικαίωμα στις τράπεζες να διενεργούν επενδυτικές και όχι μόνο εμπορικές πράξεις με τις καταθέσεις των φορολογούμενων, συνετέλεσε στη χρηματοπιστωτική κρίση του 2007;

Γιατί και με ποιο τρόπο η Συνθήκη του Μάαστριχτ το 1992 οδήγησε στην επιβολή των Γερμανικών όρων στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση και πολιτικών λιτότητας στην Ελλάδα το 2010;

Γιατί και με ποιο τρόπο , μεγάλες επενδύσεις στη διαδικασία υγροποίησης φυσικού αερίου που έγιναν από αμερικανικές εταιρίες στις ΗΠΑ την τελευταία δεκαετία πυροδότησαν τον ανταγωνισμό μεταξύ ΗΠΑ και Ρωσίας και συνέβαλαν στην έκρηξη του πολέμου στην Ουκρανία;

Καίρια ερωτήματα που αφορούν κάθε πολίτη και που δεν αναδεικνύονται ούτε στο δημόσιο διάλογο ούτε και στην πανεπιστημιακή διδασκαλία οικονομικής επιστήμης , πόσο μάλλον στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση...

Αμφιβάλλω καν αν ένας απόφοιτος Λυκείου μπορεί να κατανοήσει και να αναπτύξει επιχειρήματα υπέρ ή κατά μιας πιθανής μείωσης φορολογικών συντελεστών στη φορολογία εισοδήματος ή να προσδιορίσει ποιος θα ωφεληθεί και ποιος θα ζημιωθεί από μια τέτοια πολιτική επιλογή... Κι' όμως αυτός ο απόφοιτος θα κληθεί να ψηφίσει στις επόμενες εκλογές και να επιλέξει τους κυβερνήτες του στη βάση προγραμματικών επιλογών που δεν κατανοεί και δεν μπορεί να αξιολογήσει...

Αγαπητοί φίλοι και φίλες,

Η απόκτηση βασικών γνώσεων για τον τρόπο λειτουργίας του σύγχρονου οικονομικού συστήματος , την διαδικασία λήψης οικονομικών αποφάσεων, την διασύνδεση τους με την καθημερινότητα του πολίτη και τις επιπτώσεις τους στη διαμόρφωση του μέλλοντος αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη δημοκρατία.

Αν δεν θέλουμε να βιώσουμε σύντομα μια άλλη χρηματοπιστωτική κρίση και νέα μνημόνια, αν δεν θέλουμε να δούμε και στη χώρα μας την επικράτηση ακροδεξιών κομμάτων και αυταρχικών καθεστώτων,

αν δεν θέλουμε να δούμε αυξανόμενα ποσοστά αποχής των νέων από την εκλογική διαδικασία και αυξανόμενα ποσοστά αντισυστημικής συμπεριφοράς,

...πρέπει να αναμορφώσουμε εκ βάθρων την οικονομική παιδεία στον τόπο μας.

Ξεκινώντας από το Λύκειο αν όχι από το Γυμνάσιο...

Προτεραιότητες:

Α) Η αύξηση των ωρών διδασκαλίας και η επανεισαγωγή βασικών μαθημάτων . Έχουμε πάει πίσω αντί μπρος. Στα μέσα της δεκαετίας του 1990, στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης Αρσένη εδιδάσκοντο 4 οικονομικά μαθήματα – δύο υποχρεωτικά και δύο επιλογής – στο Γενικό Λύκειο : Αρχές Οικονομικής Α τάξης ΓΕΛ, Αρχές οικονομικής Θεωρίας Γ Τάξης ΓΕΛ , Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων Γ Τάξης ΓΕΛ και Αρχές Λογιστικής Γ Τάξης ΓΕΛ . Σήμερα , αν δεν κάνω λάθος, διδάσκεται μόνο το μάθημα Αρχές Οικονομικής Θεωρίας στα μαθήματα ομάδων προσανατολισμού σπουδών Οικονομίας και Πληροφορικής στη Γ Τάξη ΓΕΛ και δίνεται η δυνατότητα στο πλαίσιο του μαθήματος της Πολιτικής Παιδείας και στη διακριτική επιλογή του καθηγητή να παρουσιάζονται και να αναλύονται διάφορα θέματα οικονομικής ζωής .

Δεδομένων των μεγάλων αλλαγών που έχουν συντελεστεί από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 έως σήμερα επιβάλλεται η εισαγωγή εκ νέου δυο υποχρεωτικών μαθημάτων και δύο επιλογών με αναμορφωμένο περιεχόμενο .. μαθήματα που θα κεντρίζουν το ενδιαφέρον του μαθητή, που θα τον βοηθούν στη λήψη βασικών αποφάσεων στη ζωή του , που θα συνδέουν

την καθημερινότητά του με τα οικονομικά τεκταινόμενα και θα του επιτρέπουν να αξιολογεί καλλίτερα τις βασικές οικονομικές επιλογές που του προτείνουν...

B) Η αναμόρφωση του περιεχομένου των μαθημάτων και των εγχειριδίων είναι αναγκαία . Ξεφύλλισα το βιβλίο Οικονομικών που χρησιμοποιείται σήμερα στο Λύκειο για το μάθημα επιλογής Αρχές Οικονομικής Θεωρίας ... Το βιβλίο είναι σύντομο , περιεκτικό και αναπτύσσει ένα εύρος θεωρητικών ζητημάτων που καλύπτονται σε εισαγωγικά μαθήματα οικονομικής θεωρίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση . Πιστεύω όμως ότι η παράθεση θεμάτων χωρίς αναφορά σε βασικές ερωτήσεις που αφορούν την καθημερινότητα του μαθητή ή τις ανησυχίες ενός 17χρονου και κυρίως η απουσία παραδειγμάτων εφαρμογής της θεωρίας στην πράξη το καθιστούν ακατάλληλο στη σημερινή συγκυρία... Αν θεωρήσουμε ότι κάθε απόφοιτος Λυκείου, κάθε δημοκρατικός πολίτης θα πρέπει να είναι εξοπλισμένος με βασικές οικονομικές γνώσεις που θα του επιτρέψουν να χειριστεί τα οικονομικά του και τον οικογενειακό προϋπολογισμό, να λάβει στρατηγικές αποφάσεις για την επαγγελματική του ανέλιξη και σταδιοδρομία και να ενεργήσει υπεύθυνα ως Έλληνας και Ευρωπαίος πολίτης , ας σκεφθούμε ποια θα έπρεπε να είναι τα εφόδια που θα έπρεπε να του παρέχει η δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Είμαι σίγουρη ότι όλοι θα συμφωνούσαμε να περιλάβουμε α) τον τρόπο λειτουργίας των αγορών -προϊόντων, εργασίας, κεφαλαίου – και την επίπτωση συγκεκριμένων μέτρων πολιτικής αλλά και προσδοκιών στη διαμόρφωση των τιμών και του παραγόμενου προϊόντος, β) τις ατέλειες των αγορών και τον ρόλο του κράτους, του τραπεζικού συστήματος αλλά και των δημοκρατικών θεσμών πχ. της δικαιοσύνης στην οικονομία και στην προοπτική μιας βιώσιμης ανάπτυξης γ) το διεθνές και Ευρωπαϊκό σύστημα και τις επιπτώσεις του στην οικονομική ζωή της χώρας... συνδέοντας όλα τα παραπάνω με ανάδειξη των επιλογών που παρουσιάζονται σε κάθε ενήλικα και έναν οδηγό προσανατολισμού για τη λήψη βασικών αποφάσεων:

- να νοικιάσει κάποιος σπίτι ή να αγοράσει;

να πάρει δάνειο, πόσο και με τι όρους;

να ξεκινήσει τη δική του επιχείρηση ή να προσληφθεί ως μισθωτός σε μια επιχείρηση;

να επενδύσει σε bitcoin, να αγοράσει ένα ακίνητο ή να επενδύσει σε μετοχές;

Η ευθύνη μας όπως είπα στη αρχή είναι μεγάλη. Είναι αναγκαία η ανάληψη πρωτοβουλίας από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς για την αναμόρφωση της οικονομικής παιδείας στη χώρα μας. Από πού μπορεί να ξεκινήσει η προσπάθεια; Από τους ίδιους εμάς... Το Οικονομικό Επιμελητήριο ή/και η Ένωση Οικονομολόγων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης θα μπορούσαν να δημιουργήσουν μια ομάδα εργασίας για την υποβολή προτάσεων με στόχο την αναβάθμιση του οικονομικού εγγραμματισμού στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ταυτόχρονα να οργανωθεί μια σειρά ανοικτών σεμιναρίων με συμμετοχή εκπαιδευτικών, καθηγητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ειδικών, παιδαγωγών, παραγωγικών και κοινωνικών φορέων για την ανάδειξη επιμέρους ζητημάτων που θα ανακύψουν.

Το σημερινό συνέδριο ας αποτελέσει αφετηρία για ένα τέτοιο φιλόδοξο εγχείρημα..

Καλή επιτυχία και καλή συνέχεια...